

РЕЦЕНЗИЯ

От Проф. д-р Любка Гаврилова Стоянова-Митева, дм,
Катедра Дерматология и Венерология, Медицински факултет,
Медицински университет – София

Вътрешен член на научно жури
Съгласно Заповед № РК 36-2842/20.12.2018г.на Ректора на МУ-София
по дисертационен труд на тема:

„Медико-социални аспекти в мениджмънта на пациенти с псориазис“

С автор д-р Димитрина Кирилова Серафимова
за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“
област на висшето образование: 7.3 здравеопазване и спорт,
профессионален направление: 7.4 Обществено здраве,
научна специалност: Социална медицина и организация на
здравеопазването и фармацията

Научен ръководител: Проф. д-р Тодор Черкезов, дм,
Катедра Здравна политика и мениджмънт, Факултет по обществено здраве,
Медицински университет – София

Рецензията е изготвена в съответствие със Закона за развитие на
академичния състав в Република България и Правилника за неговото
приложение в Медицинския университет - София.

Кратки данни за автора на дисертационния труд

Д-р Димитрина Кирилова Серафимова е родена през 1960г. в Благоевград, където завършила средното си образование в ПГ „Кирил и Методий“ с разширено изучаване на френски език с отличен успех и медал. От 1978 до 1984г. следва медицина в Медицински университет – София, като по време на следването е била активен кръжочник и член на Научно-учебния съвет в Научния институт по дерматология и венерология. От 1985 до 1989г. работи като лекар-ординатор в отделение по Клинична лаборатория и от 1987 до 1989г. – лекар към Кръводарителен център и Кръвна банка в Първостепенна окръжна болница в гр. Благоевград. От 1989г. след успешно издържан конкурс е назначена за научен сътрудник 3-та степен в НИДВ - София, като заема последователно следните длъжности:

1994 - Старши асистент, КДВ, МФ, МУ, София

1999 - Главен асистент, КДВ, МФ, МУ, София, IV^{-то} можно направление към ККВБ, УМБАЛ "Александровска" ЕАД, София

1995 – 2013 – Завеждащ Клинична лаборатория на функционален принцип, ККВБ, УМБАЛ "Александровска" ЕАД.

Д-р Серафимова има придобити специалности по Клинична лаборатория /1991г./ и Дерматология и венерология /1993г./. Има специализации и обучителни курсове в страната и чужбина, включително по въпросите на псoriазиса.

Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният научен труд е с обем 165 страници, структуриран в съответствие с изискванията и включващ:

Заглавна страница, съдържание, използвани съкращения – 4 стр.

Въведение и литературен обзор – 73 стр.

Цел, задачи и методология на проучването – 4 стр.

Резултати от собствени проучвания. Обсъждане – 56 стр.

Изводи, приноси и препоръки – 6 стр.

Използвана литература – 15 стр.

Въведение

Обсъжда значимостта на проблема, произтичащ от променените разбирания за патогенезата и лечението на psoriазиса, както и неговото

въздействие върху индивида и обществото. Насочено е вниманието към съществените промени в организацията на здравеопазването в България след 2000 година и опитите за осъществяване на реформи.

Глава I. Литературен обзор

В две части са разгледани: 1. Медицински, социални и психологически аспекти и 2. Организация на дерматологичната помощ в България.

В първата част задълбочено е анализирано и обобщено съвременното разбиране за псориазиса. Обсъдени са всички негови елементи. Клиничните форми и тежест са разгледани заедно с описание на методите за обективизиране на състоянието. Направен е преглед относно лечението, съпътстващите заболявания, рисковите фактори и наследствеността. Разгледани са социални и психологически аспекти, които в последните години заемат сериозна част от публикациите в световната медицинска литература. Обърнато е специално внимание на качеството на живот, чувството на тревожност и депресия с обсъждане на механизмите, използвани за постигане на обективна оценка на състоянието. Анализирана е финансовата тежест на заболяването за пациента, здравната система и обществото и е изтъкнато, че в България липсват съществени данни.

Втората част съдържа критичен анализ на организацията на дерматологичната помощ в България и нивата на медицинско обслужване на болните с псориазис, включително диспансеризация на пациентите. Включено е обсъждане на нарастващата ролята на пациентските организации и сдружения като изразители на обществените нагласи.

Литературният обзор е пълен, подробен и насочва вниманието към съществуващите у нас дефицити в разбирането за цялостното увреждане от псориазис и за мястото му в организираната медицинска помощ.

Глава II. Цел, задачи и методология на проучването

Определената цел е „Да се установи ролята на медицински и социални фактори като част от комплексния подход за контрол и управление на болестта и постигане на дългосрочно подобряване на качеството на живот на пациентите“. Във връзка с нейното реализиране са формулирани точно и ясно 4 групи задачи:

1. Свързани с определянето на демографския профил и тежестта заболяването на изследваната група болни – 3 задачи
2. Свързани с изясняване ролята на медицински аспекти в зависимост от тежестта на заболяването – 4 задачи
3. Свързани с изясняване на социални и психолого гически аспекти на групата болни с псориазис - 3 задачи
4. Свързани с управлението на болестта в условията на съвременната здравна система - 3 задачи.

Изследването включва група от 111 пациенти с псориазис, насочени към Клиника по кожни и венерически болести, УМБАЛ „Александровска“ – ЕАД, София, за период от 2014 до 2016 г. Подробно са описани методите за изследване, които включват специално изработени анкетна карта и самооценъчен въпросник, както и придобилите широка популярност самооценъчни въпросници за качеството на живот (DLQI) и обективизиране на чувствата на тревожност и депресия (HADS). За определяне на степента на клинична изява са ползвани актуалните индекси PASI и BSA. Тежестта на заболяването е определена на базата на общоприетите Европейски и Български критерии. Приблизително равната численост на болните с лек псориазис и тези с умерено изразена и тежка форма, дава повод и основание за провеждане на допълнителен сравнителен анализ, което не е проучвано от български колектив.

Резултатите са обработени с достоверни статистически методи.

Глава III. Представяне на резултатите

Голямото количество данни са анализирани, обобщени и представени в няколко направления в съответствие с поставените задачи. Изведени са зависимости, част от които са статистически значими. Например установява се, че наследствеността при тежките форми е в значително по-висок процент, сравнен с леките. Отчита се съществено влияние на псориазиса върху партньорските взаимоотношения, тревожността и депресията. Качеството на живот е силно повлияно във всичките му аспекти. Финансовата тежест е значителна както за пациентите, така и за техните семейства.

За първи път са проучени подробно въпроси по организацията и функционирането на извънболничната помощ и диспансерното наблюдение.

Направена е връзка между тежестта на заболяването и необходимостта от допълнителна подкрепа, включително психологическа помощ.

Глава IV. Изводи

Направени са 8 извода, които обхващат всички сфери на проучената тематика. Те представят същността на резултатите в максимално синтезирана, разбираема и ориентирана към практиката форма.

Глава V. Приноси

Дисертантът формулира 9 приноса от които 5 са с оригинален характер и 4 – с потвърдителен. Те са правилно преценени и ще подпомогнат практическата дейност на дерматолога.

Глава VI. Препоръки

Получените резултати и направените изводи дават обосновка и увереност на докторанта да изработи препоръки за оптимизиране работата на отделните звена. Те са адресирани към конкретни институции, но някои от тях звучат твърде общо и вероятно ще останат с пожелателен характер. Обхванати са медицински специалисти и организации – 3 препоръки; управленски, регуляторни органи и звена за социални дейности – 6 препоръки; пациентски организации – 3 препоръки.

Публикации по темата на дисертацията

Докторантът представя 9 публикации, от които една е в списание с импакт фактор. Това покрива изискуемите по Правилника на МУ-София критерии, дори ги завишава.

Библиографска справка

Посочени са 264 литературни източника, от които 32 на кирилица, 232 – на латиница, 41 - от български автори, което покрива научните изисквания.

В края на проекта на дисертационния труд са представени анкетната карта и самооценъчните тестове.

Като цяло техническото и графично оформление отговаря на необходимите изисквания. Включени са 31 фигури и 22 таблици, при част от които има дублиране на информацията.

Автореферат и публикации, свързани с дисертационния труд

Авторефератът към дисертационния труд представя в резюмиран вид основните елементи от разработката и включва в себе си най-значимите резултати и изводи от проучването.

Във връзка с темата на дисертацията докторантът представя 4 публикации в специализирани медицински издания, една от които в списание с импакт фактор.

В заключение: Предложеният дисертационен труд на Д-р Димитрина Кирилова Серафимова на тема „**Медико-социални аспекти в мениджмънта на пациенти с псориазис**“ отговаря на необходимите научни изисквания и критерии на Закона за развитие на академичния състав в Р.България и правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МУ-София.

Във връзка с гореизложено давам своята положителна оценка и препоръчвам на членовете на Научното жури да присъдят на Д-р Димитрина Кирилова Серафимова образователна и научна степен „ДОКТОР”, област на висше образование: 7.Здравеопазване и спорт; професионално направление: 7.4 Обществено здраве; научна специалност: Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията.

31.01.2019 г.

Проф. д-р Л. Стоянова - Митева, дм:

